

μακρὰ σηκαιοστεφῆ δόρατα, οἱ ἑλαφροὶ ἰππεῖς μὲ τούς μελάνας κίρκασιανούς σκούρους, μὲ τὰ ζιφρὴ γυμνά καὶ σελαγίζοντα ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀκολουθῶς ἢ αὐτοκρατορικῆ συνοδία ἐπανῆλθε μετὰ τῆς αὐτῆς πομπῆς εἰς τ' ἀνάκτορα, ἐπομένου μακροῦ στοίχου ἀμαζῶν ζηλοτύπως ἐγκλιουσῶν τὰς τιμαλφείας καὶ ἀπροσίτους καλλονὰς τοῦ γυναικωνίτου. Καὶ ὁ κύων ἐξηκολούθει νὰ μένη ἐκεῖ, ἀκίνητος· ἡ δόξα, ὁ πλοῦτος, ἡ ἰσχύς, τὸ κάλλος, ὅλα τὰ μεγαλεῖα τοῦ κόσμου παρήρχοντο ἐνώπιόν του καὶ αὐτὸς οὐδὲ κατεδέχετο ἅν νὰ ἐγείρῃ τούς ὀρθοκλυμούς καὶ νὰ τὰ παρατηρήσῃ! "Ὅτε μετ' ὀλίγην ὥραν ἐπέστρεφον ἰλιγγιῶν ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ θεάματος καὶ ἀνεπόλουν πάσας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας, ἡ σκιαγραφία τοῦ παραδόξου καὶ σχεδὸν φανταστικοῦ ἐκείνου ζώου παρέμενεν ὡς μελάνον στίγμα εἰς ὄλην τὴν εἰκόνα καὶ ἐνεθυμούμην τὰς πενιχρὰς παρατάξεις μας κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἢ βασιλικὰς ἐορτὰς καὶ ἀνελογιζόμεν ἔν τῇ συμπαραβολῇ πόσα ἄρα γε ἄγρια λακτίσματα κλητήρων καὶ πόσους σπαθισμούς θὰ ἐδέχετο οὐ μόνον ὁ αὐθάδης κύων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐλεύθερος πολίτης, ὁ ἐκλογεὺς καὶ ἐκλέξιμος, ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ τοποθετηθῇ ἐν μέσῃ ὁδῷ Ἐρμού κατὰ τοιαύτην ἡμέραν.

X. ANNINOS

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ

Μὲ τὰ παιδιὰ μου ἐπύλαινα
Σιγὰ 'ς τοὺς κάμπους πέρα,
"Ἐνα προῖ γλυκύτατο,
Μιά μυρωμένη ἡμέρα.

"Στὸ κοιμητήρι ἐφθάσαμε
Κ' ἐκάθισα κομμάτι.
Κ' ἐνθ' τὸ χέρι μου ἔβαζα
"Στὸ δακρυσμένο μάτι.

Τὰ τρία μικρά μου ἐρώτησαν,
"Πατέρα, θὰ γυρίσῃς,
"Ἡ ἐδῶ θὰ μείνῃς μόνος σου
Καὶ θεὸς νὰ μὰς ἀφίσῃς;"

"Ὅχι, παιδιὰ μου, ἀπάντησα,
Θάλλω μαζί σας τώρα,
Μιὰν ἄλλην μέρα θάλλοιμε
Κ' οἱ τέσσεροι ἀφ' τῆ χώρα.

"Ἐσεῖς θεὸ νὰ γυρίσετε
Μὲ μάτι δακρυσμένο
Κ' ἐγὼ βουβὸς κι' ἀναίθνητος
Πάντοτε ἐδῶ θὰ μένω.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ἡ ἀρχαία γραφικὴ

Ἐξ ὄλων τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν ἡ ζωγραφικὴ ἂν δὲν εἴναι ἡ καλλίστη, πάντως εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ζωντανή. Σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀπεικονίσιν τῶν μορφῶν καὶ τῶν σχημάτων ἐπὶ ὀμαλῆς ἐπιφανείας διὰ φωτὸς καὶ σκιᾶς, διὰ τῆς ἀκριβείας τῶν γραμμῶν, τῆς ποικιλίας τῶν χρωμάτων καὶ διὰ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ μεθόδων τῆς προοπτικῆς, ἀπεργάζεται ἐν ἀρχαίᾳ ὄσῃ οὐδεμία ἄλλη τῶν καλῶν τεχνῶν. Καὶ ὅμως τῆς κατ' ἐξοχὴν ζωντανῆς ταύτης τέχνης τὰ ἔργα καὶ προϊόντα εἶναι ὅσον οὐδεμίαν ἄλλης ὑποκείμενα εἰς φθορὰν ἕνεκα τῆς ὕλης, ἐφ' ἧς ὁ καλλιτέχνης ἀποτυπώνει τὰ γραφικὰ καλλιτεχνήματα. Διότι σάνιδες, ὑφάσματα, τοῖχοι, ἀγγεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι πολὺ μᾶλλον εσθαρτὰ τοῦ μετάλλου ἢ τοῦ λίθου ἢ τοῦ ὀγκώδους ξύλου, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ συνηθέστατα ὕλικά ἐφ' ὧν ἐργάζεται ὄχι μόνον ὁ ἀρχιτέκτων, ἀλλὰ καὶ ὁ γλύπτης. Διὰ τοῦτο δὲ τὰ μὲν σφζόμενα μνημεῖα καὶ λείψανα τῆς τῶν ἀρχαίων γραφικῆς εἶναι ὀλίγιστα καὶ σχετικῶς πρὸς τὰ ἄλλα μνημεῖα τῆς καλλιτεχνίας ὀλιγίστου λόγου ἄξια, αἱ δὲ γυνῶσεις ἡμῶν περὶ τῆς παλαιᾶς γραφικῆς μὲ ὄλην τὴν σημερινὴν τῆς ἀρχαιολογίας πρόδοτον λίαν περιορισμένοι.

Κυρίως εἰπεῖν ὅτι περὶ τῆς ἀρχαίας γραφικῆς γνωσκόμεν τὸ ὀφειλόμεν εἰς ὀλίγας τοιχογραφίας, εἰς γραφὰς ἀγγείων, μάλιστα δὲ πάντων ἴσως εἰς τὰ περιεργότατα ἐκεῖνα καὶ καινοφανῆ προϊόντα τῆς ἐλληνιστικῆς λεγομένης τέχνης τὰ ἀνακαλυφθέντα ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Φαγιούμ τῆς Αἰγύπτου. Εἶναι δὲ ταῦτα εἰκόνες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς ὁμοίότητα τοῦ φυσικοῦ ἐξεργασμένα ἐπὶ σάνιδων, αἵτινες ἐνεπακτοῦντο εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς μομαίας, ὅπου ἀφίετο ἐπίτηδες ἀνοίγμα, τοῦ λοιποῦ μέρους κατακαλυπτομένου διὰ τῶν συνήθων ταινιῶν, ὥστε ἐφαίετο ὅτι ὁ νεκρὸς ἔβλεπε πρὸς τὰ ἔξω διὰ τοῦ ἀνοίγματος ἐκείνου. Τὰ μνημεῖα ταῦτα δὲν εἶναι πολὺ παλαιὰ· τὰ ἀρχαιότατα εἶναι τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, τὰ δὲ νεώτατα τοῦ πέμπτου.

Πολλοὶ τῶν ἀρχαιολογούντων ἔχουσιν ἤδη ἀσχοληθῆ περὶ τὴν παλαιὰν γραφικὴν καὶ πολὺ μακρὸς θὰ ἦτο ὁ κατάλογος τῶν συγγραμμάτων καὶ διατριβῶν ὅσαι περὶ αὐτῆς ἐγράφθησαν ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων μέχρι τοῦδε. Βιβλίον ὅμως πρῶχειρον καὶ εἰς πάντας προσίτον, ὄχι δὲ εἰδικῶς ἀρχαιολογικόν, ἐφιλοπόνησε πρὸ μικροῦ καὶ ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις ὁ κ. Παῦλος Girard¹, ὅστις καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μᾶς ἐξιστόρησε μὲ τσαύτης γλαφυρότητος τὰ κατὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ².

Τοῦ κ. Girard τὸ βιβλίον Περὶ τῆς ἀρχαίας γραφικῆς ἀποτελεῖ μέρος μιᾶς συλλογῆς καλλιτεχνικῶν βιβλίων (Bibliothèque de l'enseignement des Beaux-Arts), ἧτις δημοσιεύεται ὑπὸ τῆν

1 La Peinture antique. Ancienne maison Quantin, Librairies—imprimeries réunies 1892 (μητὶ Φεβρουαρίῳ).

2 L' éducation athénienne au V et au IV siècle avant J. C. Paris (Hachette) 1889.